

Primljeno/Submitted: 10.04.2023.
 Prihvaćeno/Accepted: 30.06.2023.

Stručni rad
 Professional paper
JEL Classification: K10, K20

UNITARNA I REGIONALNA DRŽAVA UNITARY AND REGIONAL STATE

Željko Petrović*

SAŽETAK

Države se mogu podijeliti prema različitim kriterijumima. Poseban oblik država jesu regionalne i unitarne države. Ova podjela zasniva se na odnosu centralnih i necentralnih organa državne vlasti. Regionalna država je država takvog uređenja koja se nalazi između unitarne i federalne države, te često može doći do miješanja sa tim oblicima. Da li je jedna država regionalna ili suprotno njoj unitarna ne znači da u datoj državi postoji izvjestan stepen slobode i demokratije, ali sa druge strane oni mogu to i da obezbjede, što zavisi od svezkupnog ekonomskog i političkog sistema date države. Značaj države kao i činjenica da je njena uloga sve veća sa razvojem međunarodnih odnosa dovodi do potrebe detaljnije obrade ove problematike, imajući u vidu današnju raznovrsnost državnih oblika i povezivanja. Cilj rada jeste da se dođe do originalnog i sveobuhvatnog naučnog saznanja o regionalnim i unitarnim državama kako bi se omogućilo bolje razumijevanje kompleksnih odnosa u međunarodnoj zajednici u kojima učestvuju države koje se po mnogo čemu razlikuju, ali ipak imaju zajedničku crtu koja je karakteristična za sve učesnike u međunarodnoj politici. Nejasnoće i različita tumačenja brojnih aspekata ove teme upućuju na potrebu njene analize kako bi krajnji rezultat bio jedan stručan i objektivan stav odnosno saznanje.

Ključne riječi: država, regija, autonomija, državna vlast, teritorija.

ABSTRACT

States can be divided according to different criteria. Regional and unitary states are a special form of state. This division is based on the relationship between central and non-central state authorities. A regional state is a state with such an arrangement that is between a unitary and a federal state and can often be confused with those forms. Whether a country is regional or, on the contrary, unitary, does not mean that there is a certain degree of freedom and democracy in that country, but on the other hand, they can ensure that, what depends on the overall economic and political system of that country. The importance of the state, as well as the fact that its role is increasing with the development of international relations, leads to the need for a more detailed treatment of this issue, bearing in mind today's variety of state forms and connections. The goal of the work is to reach original and comprehensive scientific

---

* Doc. dr. sc., Sveučilište Hercegovina, Fakultet međunarodnih odnosa i diplomacije, email: petrovicz@yahoo.com

knowledge about regional and unitary states to enable a better understanding of the complex relations in the international community in which states that differ in many ways, but still have a common trait that is characteristic of all participants, participate. in international politics. Ambiguities and different interpretations of numerous aspects of this topic point to the need for its analysis so that the result is a professional and objective attitude, that is, knowledge.

Keywords: state, region, autonomy, state power, territory, jurisdiction.

UVOD

Države se mogu podijeliti prema različitim kriterijumima, a sa stanovišta međunarodnog prava osnovna je podjela koja polazi od kriterijuma koji određuje položaj države u međunarodnoj zajednici. Od značaja za međunarodno pravo je podjela država na jedinstvene države i saveze država. Jedinstvena država postoji kada je najviša vlast skoncentrisana na jednom mjestu. Jedinstvene države mogu se podijeliti na unitarne i složene države. Složene jedinstvene države dijele se na regionale i federalne države. Složene države su takve države koje u sebi sadrže više država članica ili regiona sa različitim ovlaštenjima na određenim teritorijama u okviru iste države. U složenoj državi postoji savezna država koja djeluje na čitavoj teritoriji, te bar dvije države članice ili regiona koje djeluju na dijelovima teritorije savezne države (Visković, 1995, str. 58). Savezi država nemaju jedinstvene vlasti nego je ona podijeljena, te se radi o savezu dvije ili više jedinstvenih država. Savezi država se mogu podijeliti na konfederaciju, personalnu i realnu uniju. Za međunarodno pravo od značaja je činjenica ko je subjekt međunarodnog prava država kao cjelina ili njene članice ukoliko ih ima.

Prve države su bile centralistički i unitarno uređene, sa jednim, jedinstvenim centrom državnog i političkog rukovođenja i odlučivanja. Takve unitarne i centralističke države bile su bliže i samom pojmu države kao jedinstvene i pravno uobličene i uređene zajednice jer su donijele sa sobom neophodno jedinstvo, efikasnost, racionalnost, relativnu jednostavnost organizacije vlasti i dr. Tek krajem 18. vijeka pojavljuje se i federalno uređena država koja je odgovarala potrebi modernizovanja i demokratizovanja vlasti kao i idejnim i političkim tendencijama i doktrinama koje su obilježile revolucionarno doba u Evropi i Americi tog vremena (Jovičić, 1996, str. 14). Oblik državnog uređenja je način na koji je organizovan odnos centralnih i necentralnih organa državne vlasti. On se određuje utvrđivanjem broja i načina na koji je organizovana državna teritorija, tako što se utvrđuje da li postoji jedna ili više organizacija sa elementima državne vlasti unutar jedne državne organizacije. Upravo prema tom kriterijumu države se dijele na unitarne i složene države. Unitarna država ima samo jednu državnu organizaciju i u njoj su samo izraženi centralni organi vlasti, dok u složenoj državi postoje dvije ili više državnih organizacija i postoji izražena uloga necentralnih organa vlasti. U širem smislu svaka države je složena s obzirom na organizaciju elementa državne vlasti. Centralni organi vrše vlast na cijeloj teritoriji države, dok necentralni vrše na jednom dijelu teritorije države. Postoje slučajevi kada je država unitarna, odnosno uređena centralistički, ali da ima pored toga razvijene oblike decentralizacije i autonomije, kao što je slučaj u Engleskoj i skandinavskim državama. Savremenu državu karakteriše centralizacija iz razloga što takav

sistem obezbjeđuje brzinu i efikasnost u donošenju odluka dok su necentralni organi dužni da postupaju po tim odlukama (Simić, Đorđević i Matić, 2010, str. 133-136). Regionalna država je nastala kao rezultat slabosti država sa unitarnim i federalnim uređenjem, te predstavlja pokušaj da se iskoriste dobre strane oba oblika državnog uređenja. Regioni nemaju karakter federalnih jedinica, ali imaju veće nadležnosti od lokalnih organa koji su jedini oblik decentralizacije u unitarnim državama. Pitanje postojanja regionalne i unitarne države je i pitanje efikasnosti države, odnosno kako najefikasnije s njom upravljati. To je pitanje centralizacije i decentralizacije. Decentralizacija se povezuje sa demokratijom i slobodom, ali to ne mora apsolutno značiti da je obezbjeđena, isto kao što centralistički unitarno uređena država može da bude država sa najvećim stepenom ostvarene demokartije. Istorija centralističke države povezuje se sa tiranijom manjkom sloboda, ali i decentralizacija koja je kasnije nastajala, posebno kroz nastanak velikog broja federalno uređenih država nije značila da je dala najefikasniji način upravljanaj državom koji će biti u interesu svih građana.

1. UNITARNA DRŽAVA

Unitarna ili prosta država ima jedinstvenu državnu vlast na cjelokupnoj teritoriji. Ona se može sastojati iz više teritorijalnih jedinica, ali važno je da postoji jedna centralna vlast, te takva država nastupa jedinstveno u međunaradnim odnosima i sve odluke se donose u jednom centru kako na unutrašnjem tako i spoljnjem planu. U unitarnoj državi niži dijelovi državne organizacije imaju mnogo manja prava nego u složenoj državi. Niži dijelovi državne organizacije mogu imati autonomiju, ali ne mogu imati i određene elemente državnosti kao što je to slučaj u složenoj državi, ali oni mogu i da nemaju autonomiju, te da budu direktno potčinjeni višim centralnim organima. Međutim bez obzira kako je uređena unitarna država ona ne može biti apsolutno centralizovana, te dolazi i u njoj do izvjesnog stepena decentralizacije, ali ona je više uređena kao oblik centralizovanja države, jer centralni organi i dalje zadržavaju najveća prava (Simić, et al., str. 137-138). Unitarna država suočava se sa centralizmom tako što pokušava da ga smanji i ublaži različitim oblicima personalne, funkcionalne, teritorijalne (regionalne) pa čak i administrativne decentralizacije.

Ova decentralizacija državne vlasti podrazumijeva postojanje teritorijalnih jedinica (i lokalnih organa u njima) koji raspolažu pravom da samostalno odlučuju u većem ili manjem obimu, i koje biraju sami građani (birači) tih jedinica, s tim da u vršenju tih funkcija podliježu kontroli centralne vlasti (Nikolić, 1997). U unitranoj državi dolazi do decentralizacije obično uspostavljanjem jedinica lokalne samouprave. Centralni organi vrše državnu vlast radi zadovoljavanja širih državnih interesa na cijeloj teritoriji države u šta se ne miješaju necentralni organi. Necentralni organi vrše državnu vlast radi zadovoljenja užih lokalnih interesa na jednom manjem dijelu teritorije države. Važno je za ovako uređene lokalne organe vlasti da imaju finansijsku samostalnost, tako da centralna vlast može da dio poslova iz svoje nadležnosti prenese na lokalne organe, ali oni moraju obezbijediti sredstva za njihovo obavljanje. Međutim postoje velike razlike u odnosu centralnih i necentralnih organa u unitranoj državi, ali osnova je da prevlast u tom odnosu imaju centralni organi vlasti (Simić, et al., str. 138-139).

Unutar unitarne države može da se uradi nešto na smanjenju centralizma državne vlasti, ipak se uzima da je tek decentralizacija taj kvalitativni skok u državnom životu. Sa njom se

napušta teren države i dolazi na teren nedržave gdje se građani uče da sobom upravljaju i ostvaruju svoje pravo na samoupravljanje kao antistatističko, nedržavno pravo koje se odnosi na sferu slobodnih ljudskih i društvenih odnosa (Đorđević, 1988). Autonomija u unitarnoj državi se priznaje kako bi se zadovoljili razlozi koji dovode do njenog nastanka, a oni mogu biti veoma različiti i zavise od nacionalnih, geografskih, kulturnih, ekonomskih i drugih specifičnosti. Teritorijalna autonomija određuje se na tačno određenoj teritoriji koja je sastavni dio državne teritorije kao cjeline i njen je sastavni dio. Jedna od osnovnih odlika teritorijalne autonomije jeste da ona podrazumijeva određenu samostalnost u normativnoj oblasti s tim da to ne bude protivno sa najvišim pravnim aktima centralne vlasti. Kontrolu usaglašenosti vrše centralni organi kroz kontrolu ustavnosti i zakonitosti akata koje donosi jedinica teritorijalne autonomije. Teritorijalna autonomija se manifestuje kroz različite oblike teritorijalnih jedinica koje mogu imati različite nivoe samostalnosti, kao i različite nazive kao što su pokrajine, oblasti, kantoni, okruzi, srezovi i dr. (Simić, et al., str. 139-140).

U unitarnoj državi vlast može manje ili više da bude decentralizovana, te se razlikuje centralna, centralizovana i decentralizovana unitarna država. U centralnoj unitarnoj državi sva državna vlast se nalazi u jednom ili više centralnih državnih organa. Oblik centralne države kod koje svu državnu vlast vrši jedan državni organ karakterističan je za prvobitne države, kada je jedan organ vršio sve poslove od zakonodavne, izvršne pa do sudske vlasti. Danas centralna država raspodjeljuje državnu vlast između više centralnih državnih organa. Centralizovana unitarna država postoji kada pored rješenja da državnu vlast obavlja jedan ili više centralnih organa, postoji i na nižem nivou isti sistem raspodjele vlasti, ali koji postupaju direktno po zapovjestima vrhovnog centralnog organa, odnosno više centralnih organa od kojih su potpuno zavisni. Ovakva država je bila karakteristična u epohi postojanja apsolutističkih monarhija.

Decentralizovana država postoji kada je državna vlast dijeljena između više decentralizovanih državnih organa koji su nezavisni jedni od drugih. Oni samostalno i nezavisno vrše državnu vlast i u odnosu na centralne državne organe. Decentralizovani organi organizovani su na nivou jedinica lokalne samouprave, autonomnih oblasti itd. Ovakva unitarna država karakteristična je za savremenu epohu. Unitarna država je nesumnjivo zaseban subjekt međunarodnog prava, te kao takva nastupa u međunarodnoj zajednici. Ona ima jedinstvenu vlast te pravo preduzimanja mjera u spoljnoj politici imaju isključivo centralni organi. U zavisnosti koliki je stepen centralizacije u unitarnoj državi, određena ovlašćenja mogu imati i pojedine teritorijalne jedinice, ali prije svega to se odnosi na manje važne poslove u spoljnoj politici, kao što su kontakti i saradnja predstavnika jedinica lokalne samouprave različitih država. Nosilac spoljnopolitičkog djelovanja i kreator spoljne politike predstavljaju centralni državni organi. Osnovno i najvažnije jeste da bez obzira da li je decentralizacija vlasti izvršena u većem ili manjem obimu i koja i kolika su ovlašćenja data pojedinim državnim organima ovo je najčistiji oblik države koji nastupa u međunarodnoj zajednici u pogledu međunarodnopravnog subjektiviteta. Unitarne države obično uslijed sve veće decentralizacije prerastaju u složene regionalne države ili u određenim slučajevima federalne države. U unitarnoj državi dolazi do decentralizacije obično uspostavljanjem jedinica lokalne samouprave. Centralni organi vrše državnu vlast radi zadovoljavanja širih državnih interesa na cijeloj teritoriji države u šta se ne miješaju necentralni organi. Necentralni organi vrše državnu vlast radi zadovoljenja užih lokalnih interesa na jednom manjem dijelu teritorije države. Važno je za ovako uređenje lokalne organe vlasti da imaju finansijsku samostalnost, tako da centralna

vlast može da dio poslova iz svoje nadležnosti prenese na lokalne organe, ali oni moraju obezbijediti sredstva za njihovo obavljanje. Međutim postoje velike razlike u odnosu centralni i necentralnih organa u unitarnoj državi, ali osnova je da prevlast u tom odnosu imaju centralni organi vlasti.

Jedan vid decentralizacije unitarne države jeste i davanje autonomije pojedinim dijelovima državne teritorije i stanovništvu koje je na tom dijelu nastanjeno. Ta autonomija se daje na osnovu posebnosti koje određena teritorija i stanovništvo imaju, te im se daje poseban status i prava u odnosu na centralnu državnu vlast. Autonomija je veći oblik decentralizacije od lokalne samouprave i predstavlja krajnji nivo decentralizacije u unitarnoj državi poslije čega se može smatrati da postoji složena država. Davanjem teritorijalne autonomije jednom dijelu državne teritorije daje se izvjesna samostalnost koja ne smije biti suprotna državnom zakonodavstvu, nego je uređena u skladu sa ustavom i zakonima države. Autonomija u unitarnoj državi se priznaje kako bi se zadovoljili razlozi koji dovode do njenog nastanka, a oni mogu biti veoma različiti i zavise od nacionalnih, geografskih, kulturnih, ekonomskih i drugih specifičnosti. Teritorijalna autonomija određuje se na tačno određenoj teritoriji koja je sastavni dio državne teritorije kao cjeline i njen je sastavni dio. Jedna od osnovnih odlika teritorijalne autonomije jeste da ona podrazumijeva određenu samostalnost u normativnoj oblasti s tim da to ne bude protivno sa najvišim pravnim aktima centralne vlasti. Kontrolu usaglašenosti vrše centralni organi kroz kontrolu ustavnosti i zakonitosti akata koje donosi jedinica teritorijalne autonomije.

Teritorijalna autonomija se manifestuje kroz različite oblike teritorijalnih jedinica koje mogu imati različite nivoe samostalnosti, kao i različite nazive kao što su pokrajine, oblasti, kantoni, okruzi, srezovi i dr. Velika Britanija smatra se oblikom unitarne države. Velika Britanija je uspostavljena u 18. vijeku, kada su Engleska i Škotska uslijed sličnosti svojih tradicija, kao i sličnih ekonomskih i političkih sistema sklopile čuveni Akt Unije, koji je propisao da svaki zakon koji nije saglasan sa Aktom Unije je ništavan. Ovakvo rješenje Akta Unije ukazuje na nedvosmislenu činjenicu da najviša suverena vlast pripada samoj Uniji, a ne njenim članicama. Velika Britanija je predstavljala samo formalno-pravno novu državu, ali je zaista samo nastavak već postojeće engleske države. To proizilazi i iz činjenice da je britanski parlament *de facto* nasljednik ranijeg engleskog parlamenta, uz razliku proporcionalne zastupljenosti dijelova Velike Britanije u njemu (Džamić, 2007, str. 335-339). Međutim dolaskom na vlast laburista 1997. godine, Vels, Sjeverna Irska i Škotska dobili su svoje lokalne skupštine, čime je centralna vlast u Londonu izgubila određene nadležnosti, te se Velika Britanija više ne može smatrati istinskom unitarnom državom. Bivša Jugoslavija u svom nastanku kao kraljevina bila je unitarna država, što je odgovaralo srpskim političarima, kako bi srpska kraljevska porodica mogla da vlada iz jednog centra, dok većini drugih naroda to nije odgovaralo, imajući u vidu razlike između njih, ali i različite politike koje su vodili. Nezadovoljstvo koje je postojalo u takvoj unitarnoj Jugoslaviji vodilo je decentralizaciji odnosno federalizaciji države, te je prvo pred početak Drugog svjetskog rata nastala Banovina Hrvatska. Druga Jugoslavija iće u pravcu jačanja federalnih jedinica što će dovesti do nastanka „labave“ federacije, da bi se pri kraju njenog postojanja pojavile ponovo snage za njenu unitarizaciju što će i dovesti do njenog ubrzanog raspada i oružanih sukoba (Rudolf i Čobanov, 2009).

Bosna i Hercegovina je federalno uređena država, može se reći da je asimetrična federacija, jer se sastoji od dvije federalne jedinice od kojih je Federacija Bosne i Hercegovine federalno uređena kao i sam država Bosna i Hercegovina, dok je Republika Srpska unitarno uređena. Imamo federaciju u okviru federacije, ali i situaciju da su dvije federalne jedinice različito uređene. Republika Srpska je primjer unitarnog uređenja u kojoj pored centralnih organa vlasti postoje samo lokalni organi vlasti. Treba napomenuti da Republika Srpska na samom početku svog postojanja kao Srpska republika Bosna i Hercegovina nije bila unitarno uređena već je bila podijeljena na tzv. Srpske autonomne oblasti.

Unitarne države po pravilu imaju fleksibilan ustav koji može lako da se promijeni. One imaju jedan sistem vladanja, jedan pravni sistem i jedinstvenu organizaciju vlasti. U unitarnim državama politička moć je skoncentrisana u centralnoj vlasti, dok se sva njena teritorija nalazi pod kontrolom te centralne vlasti. Decentralizacija koja se javlja u unitarnim državama je rezultat nemogućnosti centralne vlasti da vrši vlast na svim dijelovima teritorije države. Ovakav oblik države proizašao je iz perioda apsolutizma, kada su kraljevi centralizovali vlast i upravljali cijelom teritorijom iz tog centra. Nakon Francuske revolucije unitarizam dobija novi karakter i on nastaje kao potreba jednakosti svih građana, odnosno potrebe da svi budu jednako podvrgnuti državnoj vlasti. Unitarna država je danas karakteristična za manje države mada postoje i jako velike unitarne države kao što je Kina. Unitarizam u svom punom obliku zastupljen je u najmanjim državama svijeta San Marinu i Vatikanu. Treba napomenuti da je za uspostavljanje unitarne države pored niza faktora izuzetno bitno postojanje jezičke i kulturne homogenosti u državi.

Prednost unitarnih država jeste jednostavnost kod donošenja zakona i sprovođenja državne politike. Takođe ovakva država ima manje troškove vezane za državni aparat, jer je manjeg obima. Uspostavlja se i veća jednakost jer isti zakoni važe na cijeloj teritoriji, te se time eliminišu eventualne privilegije i razlike u pojedinim dijelovima teritorije. U ovako uređenim državama manja je mogućnost kontrolisanja i ograničenja političke moći, te postoji mogućnost njenog autoritarnog korištenja. Teško je sprovesti politike koje su od regionalnog ili lokalnog značaja jer se odluke donose u centru koji nema punog dodira sa onim na šta se te politike odnose. Takođe koliko god država bila homogena, postoje razlike, bilo da su one etničke, jezičke, kulturne, socijalno-ekonomske, te je manja mogućnost da se sprovedu posebne politike za različite grupe.

2. REGIONALNA DRŽAVA

Regionalna država je jedinstvena država sa izvršenim većim stepenom decentralizacije državne vlasti. Ona ima jednu jedinstvenu državnu vlast kao i unitarna država, ali postoji podjela na određene teritorijalne jedinice koje se nalaze u sastavu države. Regionalna država je političkom decentralizacijom podijeljena na zasebne oblasti, regione koji imaju veliku samostalnost prilikom obavljanja državnih poslova. U ovako uređenoj državi ustavotvornu i zakonodavnu vlast vrše isključivo centralni organi čime je očuvano jedinstvo državne vlasti. Regioni ili oblasti imaju u znatnoj mjeri decentralizovanu državnu vlast u svim ostalim glavnim vrstama državnih poslova. Tako da su organi regiona ili oblasti u manjoj mjeri zavisni od centralnih državnih organa. Postoje mišljenja da je regionalna država poseban oblik unitarne države sa decentralizacijom izvršenom u velikom stepenu. Takođe postoji mišljenje da je ona

prelazni oblik između unitarne i složene federalne države. Međutim i jedno i drugo mišljenje ne mogu se prihvatiti, te se može reći da je ona najjednostavniji oblik složene države, a ujedno i najčvršći oblik složene države (Jovičić, 1996, str. 17).

Pored zahtjeva pojedinih dijelova teritorije za autonomijom odlučujući politički činilac, za nastanak regionalne države je smanjivanje krupne administracije centralnih državnih organa. Ona je reakcija protiv prekomjerne administracije centralne vlasti. Nastanak regionalnih država je težnja za samostalnijim životom gradova i oblasti u istoj državi (Mitrović, 2008, str. 79). Pojam regiona je višeznačan i obuhvata različite elemente organizovanja i samoorganizovanja. Njegovu osnovu predstavlja težnja određenih društvenih grupa da steknu izvjesni obim autonomije, a radi institucionalizovanja svojih interesa (Ilić, 1996, str. 37). Ovo organizovanje društvenih grupa je usmjereno ka zadovoljavanju različitih interesa – ekonomskih, političkih, istorijskih, nacionalnih i dr. zbog čega se sreću i različiti oblici ili tipovi regionalizma, tako da se može razlikovati ekonomski, administrativni i politički regionalizam što ukazuje i na različite funkcije koje se u njima ostvaruju. Regionalizam i regioni se najprije tumače u ekonomskom smislu i kao takvi označavaju težnju ka ostvarivanju ravnomjernog ekonomskog razvoja u jednoj zemlji, svih njenih dijelova (Popović, 1983, str. 9).

Regioni nisu samo privredne ili ekonomske cjeline niti se svode samo na svoje privredne i ekonomske planove i aspiracije. Oni se pojavljuju i kao politička područja i cjeline koje imaju izgrađenu organizaciju vlasti ili svoje regionalno samoorganizovanje (skupštinu, vladu ili savjet i upravu) pod uslovom da ono ne smije da pređe granice nacionalne države i ugrozi njenu efikasnost i jedinstvo. Tako gledano, regioni se pojavljuju i kao efikasno sredstvo odbrane od jake države, njenog centralizma i izražene ekonomske centralizacije i koncentracije moći u njenim rukama. Pored ekonomske i političke samostalnosti, regioni uživaju i finansijsku i normativnu samostalnost (i funkciju), pravo da planiraju, upravljaju privrednim djelatnostima, staraju se o razvoju kulture, školstva, socijalnih službi, zdravlja, sporta, saobraćaja, očuvanja bezbjednosti i dr (Komšić, 1996, str. 44). Regionalne države obično idu u pravcu da postanu federalne države ili čak pojedini njihovi regioni nastoje da postanu potpuno samostalne države. Nema zabilježenog slučaja da je regionalna država postala unitarna iz razloga što se njeni regioni teško odriču svojih ovlašćenja, te nastoje samo da uvećaju svoju samostalnost, a u najmanjoj mjeri da postanu federalne jedinice u okviru države. Danas su uređene kao regionalne države Italija i Španija. Određeni oblik regionalne države uspostavljen je i u Velikoj Britaniji, Njemačkoj i Švedskoj. Činjenica je da su sve regionalne države nastale podjelom države na regione uslijed sve većih zahtjeva za autonomijom pojedinih dijelova države. Izuzetak predstavlja Velika Britanija koja je nastala ujedinjenjem Engleske, Velsa, Škotske i Sjeverne Irske.

Regioni kao sastavni dijelovi regionalne države nemaju međunarodnopravni subjektivitet, već je nosilac međunarodnog subjektiviteta država kao cjelina. Isto kao jedinice lokalne samouprave i drugi oblici organizovanja u unitranoj državi i regionu, u regionalnoj državi mogu imati određena ograničena ovlašćenja u spoljnoj politici. Regionalizam je uspješno primijenjen u nekim evropskim državama i do sada se pokazao kao dobro rješenje za regionalne probleme sa kojima se te države suočavaju. On se pokazao kao dobar i uspješan jer nije prosto izmišljen kao apstraktna doktrina nego se razvio na bazi izučavanja konkretnih društvenih, istorijskih, ekonomskih, kulturnih i drugih prilika.

Te konkretne društvene i druge okolnosti su učinile da taj model regionalne organizacije ne bude jedinstven i monotipski nego složeniji i raznolik u zavisnosti od toga da li je sa većim ili manjim stepenom autonomnosti, sa više ili manje elemenata simetričnosti ili asimetričnosti, za rješavanje samo istorijskih ili nacionalnih, ekonomskih, kulturnih i drugih problema i posebnosti pojedinih država. I regioni i regionalizam nisu savršeni i jedini model teritorijalne organizacije, primjenljiv u svim uslovima, pa ga zato ne treba ni idealizovati (Mihajlović, 2010, str. 413). To je prije svega evropski model, plod njene kulture i političke tradicije i kao takav ne može po svaku cijenu da se primjeni na društvene prilike onih država koje u svakom pogledu zaostaju za razvijenim državama Evrope.

ZAKLJUČAK

Podjela država na unitarne i regionalne zasniva se odnosu centralnih i necentralnih organa vlasti. Da li je jedna država regionalna ili suprotno njoj unitarna ne znači da u datoj državi postoji izvjestan stepen slobode i demokratije, ali sa druge strane oni mogu to i da obezbjede što zavisi od sveukupnog ekonomskog i političkog sistema date države. Regionalna država je nastala kao rezultat slabosti država sa unitarnim i federalnim uređenjem, te predstavlja pokušaj da se iskoriste dobre strane oba oblika državnog uređenja. Međutim unitarne države imaju niz prednosti ko što su jednostavnost kod donošenja zakona i sprovođenja državne politike, imaju manje troškove vezane za državni aparat, jer je manjeg obima, uspostavlja se i veća jednakost jer isti zakoni važe na cijeloj teritoriji države. Koliko god država bila homogena, postoje razlike, te je manja mogućnost da se sprovedu posebnu politike za različite grupe u unitarnoj državi, tako da nastaje potreba za decentralizacijom koja se ostvaruje u regionalnim državama.

Regionalna država je oblik savremene države nastao na prostoru Evrope. Prema svojim karakteristikama nalazi se između unitarne i federalne države. Regionalizam naročito postaje popularan na prostoru Evrope nakon Drugog svjetskog rata što je i rezultat težnji za većim ostvarivanjem demokratije na određenim prostorima uz poštovanje posebnosti koje se na njih odnose. Regionalizam ima potencijal da otkloni brojne nedostake koji su se uočili u državama sa federalnim uređenjem. Cilj je da se država organizuje tako da bi bila istinska tvorevina demokratije i slobode.

Regionalna i unitarna država koliko god bile različite imaju zajedničku osnovu, a to je da se održi državno jedinstvo. Tako se regionalna država može smatrati i oblikom unitarne države sa izraženim stepenom decentralizacije. Postojanje unitarne i regionalne države ne mora se direktno povezivati sa stepenom poštovanja sloboda i prava građana odnosno stepenom ostvarene demokratije. U pogledu međunarodnog subjektiviteta i unitarna i regionalna država smatraju se zasebnim subjektima međunarodnog prava.

LITERATURA

1. Đorđević, J. (1988). Politički sistem. Beograd: Savremena administracija.
2. Ilić, M. (1996). Lokalna samouprava u Jugoslaviji. Niš: Gradina.
3. Jovičić, M. (1996). Regionalna država, ustavnopravna studija. Beograd: Vajat.

4. Komšić, J. (1996). Etnodemokratija i regionalizam u košmarima postsocijalizma. Novi Sad: KMS.
5. Mihajlović, V. (2010). Regionalna država (demokratija) kao model efikasne i uspješne decentralizacije vlasti, 6. Naučni skup sa međunarodnim učešćem Sinergija 2010., Bijeljina: Univerzitet Sinergija.
6. Mitrović, M., D. (2008). Osnovi prava. Beograd: Univerzitet Sindigunum.
7. Nikolić, P. (1997). Ustavno pravo. Beograd: Poslovni biro.
8. Popović, S. (1983). Regionalizacija u svetu i kod nas. Beograd: Republički zavod za javnu upravu, Beograd.
9. Rudolf, D., Čobanov, S. (2009). Jugoslavija: unitarna država ili federacija povijesne težnje srpskoga i hrvatskog naroda – jedan od uzroka raspada Jugoslavije, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu, 46(2).
10. Simić, M., Đorđević, S., Matić, D. (2010). Uvod u pravo. Kragujevac: Pravni fakultet u Kragujevcu.
11. Visković, N. (1995). Država i pravo. Zagreb: CDO.